

Unikát ve sbírce Kabinetu přírodnin na kunínském zámku.

V posledních číslech časopisu se čtenáři pravidelně setkávají s články o nových přírůstcích v Kabinetu přírodnin, ale základní sbírkový fond B. Novosada obsahuje mnohé unikáty, které jsou průběžně odborně zpracovávány. Tak je tomu i v případě třetihorní fosilní ryby z Litenčic u Kroměříže.

Při vyslovení slova kanibalové, kanibalismus se možná každému vybaví lidojedi a lidožroutství ale živočišná říše zná více příkladů, které dokládají pozření jedince jedincem stejného druhu, *(kanibalismus se vyskytuje v přírodě relativně vzácně, nejčastěji u dravých živočichů, kteří mohou například požírat své zraněné druhy. Velmi zajímavým případem je nitroděložní kanibalismus u vejcoživorodých žraloků, kdy embryo, které dospěje dříve, sežere uvnitř matky své sourozence. U některých druhů se může kanibalismus vyskytovat v rámci rodiny. Například samec medvěda ledního může často ulovit své vlastní mládě. Samice některých psovitých druhů zase mohou požírat svá mláďata v případě svého vlastního ohrožení. Kanibalismus se vyskytuje i u hlodavců, např. u myši. U členovců se vyskytují případy, že samička po spáření sežere samečka (sklípkani a další pavouci, kudlanky atd.). Požírání vlastních mláďat je nazýváno pedofágie. Jsou známy i případy kanibalismu mezi domácími zvířaty (drůbeží a prasaty), chovanými ve velkých farmách s mnoha tisíci kusy pohromadě.)* V lidské společnosti byl v minulosti praktikován rituální kanibalismus (pozření srdce nepřátelského bojovníka bylo vnímáno jako získání části fyzické a duševní síly, kterou disponoval), ovšem patrně často souvisel i s úsporností, není zřejmě náhodou, že se kanibalistické rituály vyvíjely nejčastěji u komunit v oblastech s omezenými zdroji vhodné masité potravy. V moderní společnosti byl kanibalismus prakticky vymýcen, známy jsou jen případy zapříčiněné hladem (obležení, hladomor) a výjimečné činy některých vyšinutých jedinců.)- zdroj internet – může se vynechat

Zámecká sbírka obsahuje unikátní vzorek z třetihorní lokality Litenčice u Kroměříže, *(Jedná se o lokalitu stáří oligocéniho, která obsahuje hojnou rybí faunu v tzv. menilitovém souvrství, jenž není sice litologicky jednotné, ale lze v něm vyčlenit vrstvy podrohovcové, rohovcové, dynowské slínovce a šitbořické vrstvy, kdy právě vrstvy rohovcové a dynowské obsahují hojnou rybí faunu, jenž byla v minulosti popsána mnohými autory, např.: Brzobohatý- Kalabis 1978, Gregorová 1987, první zmínky o rybách s tzv. světélkujícími orgány pochází od Kalabise již z roku 1940.)* na kterém se nalézá ryba, jenž pozřela dva jedince (ryby), z nichž jeden je příslušník stejného druhu. Jedná se o typický tafonomický vzorek, *(tafonomie zkoumá procesy přechodu živého společenstva ve fosilní).*

Tento vzorek byl odborně zpracován paleontologem Tomášem Přikrylem (Karlova Univerzita v Praze) a výsledek byl publikován v prestižním časopise:

Bulletin of Geosciences • Volume 84 • Number 3 • 2009

Direct evidence of cannibalism in the Oligocene cutlassfish *Anenchelum glarisanum* Blainville, 1818 (Perciformes:Trichiuridae) str. 569 -572,

odkaz : http://www.geology.cz/bulletin/contents/2009/vol84no3/bullgeosci843_1114.pdf

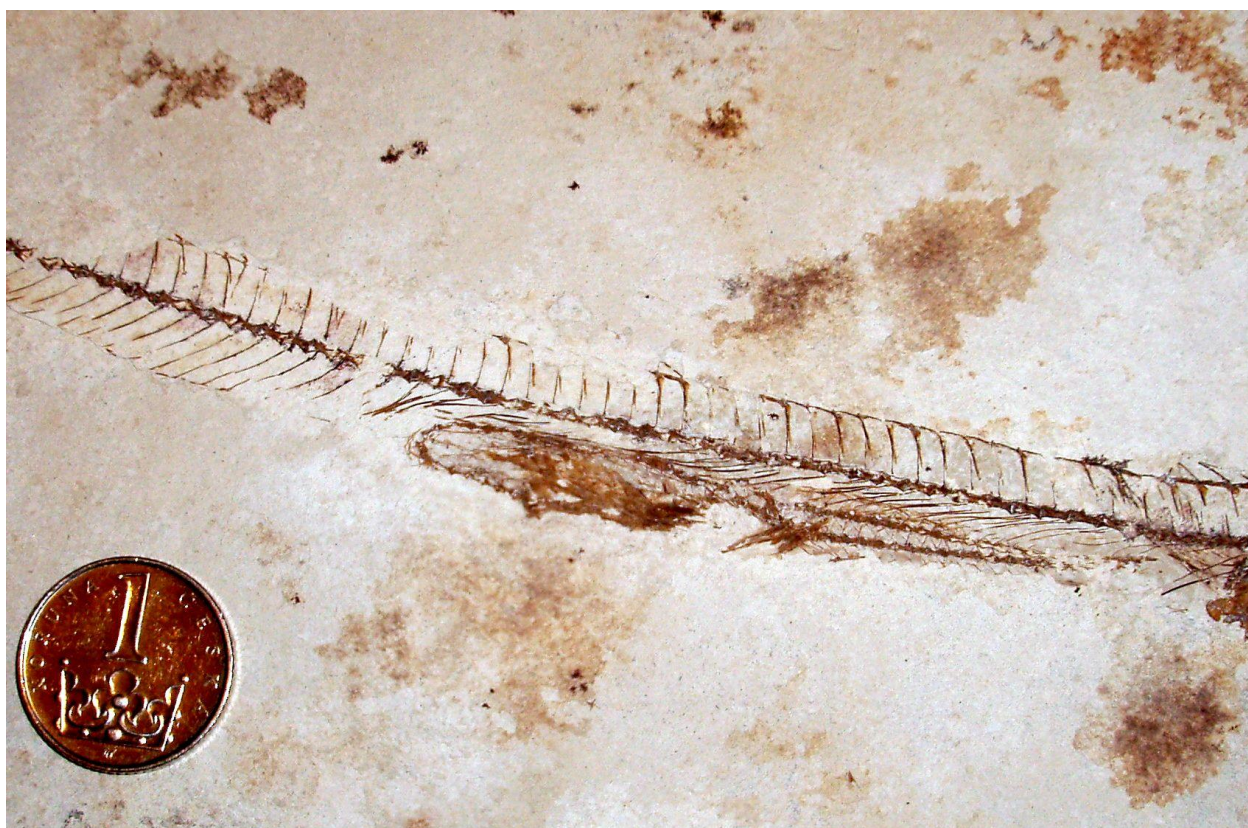
Kanibalismus u fosilních ryb je zajímavá paleobiologická skutečnost, která jen výjimečně byla zjištěna ve fosilním záznamu. Jeden takový případ je zde popsán. Vzorek částečné konzervy Trichiuridae, *Anenchelum glarisianum*, obsahuje zbytky kořisti uvnitř tělesné dutiny. Dva druhy kořisti mohou být identifikovány, z nichž jeden je *A. glarisianum*. Na základě analogie s nedávnou popsanou trichiuridiidní rybou z Tchaj-wanu, kanibalismus nejspíše vyplynul z paleoekologické nerovnováhy v populaci *A. glarisianum* v Litenčicích.

Návštěvníkům zámku, bude tento unikát poprvé představen v nové sezóně 2010.

obr. 1 - celý vzorek, tak jak je uložen na zámku – positiv a negativ



obr. 2 – detail břišní dutiny



V Kuníně 27. 10. 2009 B. Novosad